

Szentirmai Bálint

Digitális pénzek hatása a gazdaságra - a CBDC magyar bevezetésének elemzése

Elméleti háttér, rövid irodalomjegyzék

Kutatásom során a digitális jegybankpénz (CBDC) hazai bevezetésének potenciális hatásait vizsgáltam. A CBDC egy olyan elektronikus formájú jegybankpénz, melyet decentralizált, peer-to-peer módon tudnak cserélni a használói, azaz direkt tranzakció jön létre a felek között, ahol nincs szükség központi közvetítőre. Egy olyan eszköz, mellyel a központi bank univerzális, non-stop elérhető, elektronikus, nemzeti valutában denominált és kamatozó hozzáférést biztosít a mérlegéhez. Az eszköz számos tulajdonsága miatt a készpénzhez hasonlóan tudna működni, annyi különbséggel, hogy akár kamatot (pozitív vagy negatív) is fizethetne. A jegybank számára pedig növelné a gazdaság transzparenciáját, hiszen annak ellenére, hogy a tranzakciókat nem tudná konkrét szereplőhöz kötni, rálátása lenne azokra a tranzakciókra, melyek CBDC nélkül jelenleg készpénzben történnek. Az elméleti alapokat az alábbi fő források adták

- **Ali – Barrdear – Clews – Southgate (2014a):** The economics of digital currencies, Quarterly Bulletin, 2014 Q3
- **Barrdear, J. – Kumhof, M. (2016):** The macroeconomics of central bank issues digital currencies, Bank of England, Staff Working Paper, No. 605
- **Bech, M. – Garratt, R. (2017) :** Central Bank Cryptocurrencies, BIS Quarterly Review (September)
- **Bergman, M. – Guibourg, G. – Segendorf, B. (2007):** The Costs of Paying – Private and Social Costs of Cash and Card, Sveriges Riksbank Working Paper Series 212
- **Fung, B. S. – Halaburda, H. (2016):** Central Bank digital currencies: A framework for assessing why and how, Bank of Canada Staff Discussion Paper, No. 2016-22, Bank of Canada, Ottawa
- **Turján, A. – Divéki, É. – Keszy-Harmath, Z. – Kóczán, G. – Takács, K. (2011):** Semmi sincs ingyen: A főbb magyar fizetési módok társadalmi költségeinek felmérése, MNB-Tanulmányok 93. 2011
- **Végső, T. (2020):** A magyarországi készpénzkereslet változásának összehasonlító elemzése, Hitelintézeti Szemle 19. évf. 1. szám, 2020 március, 90-118. o

Kutatási kérdés/ek, hipotézis/ek

A dolgozat elméleti hipotézis az, hogy a CBDC képes helyettesíteni a gazdasági szereplők készpénzhasználatát. A kutatás maga arra fókuszál, hogy mekkora potenciális költségmegtakarító hatása lehetne az eszköz bevezetésének. Mindezt a magyar készpénzhasználat 2018-as társadalmi költségeinek megbecslésével teszi.

Használt tudományos módszertan

Az elméleti keretrendszer lefektetése után a magyarországi készpénzhasználó fizetési lánc szereplők költségeit vizsgáltam. Egy 2009-es kutatásra építettem, mely kvalitatív és kvantitatív módszerekkel mérte fel a jegybank, a háztartások, a vállalatok, a pénzintézetek, a készpénzlogisztikai szolgáltatók, illetve az állam készpénzhasználati költségeit vizsgálta. A felmérés eredményeit aktualizáltam 2018-ra. Az arányosításhoz használt modellem a szereplők különböző költségteleit elemezte és arányosította különböző módokon. A modellt 6 banki szakemberrel készített interjúval finomítottam és validáltam.

Eredmények, ráépülő kutatás

2018-ra a 350 - 372 milliárd HUF intervallumra becsli a modell a készpénzhasználat társadalmi költségeit, ami a GDP 0.82 – 0.87%-át jelenti. Ez az adott évre vonatkozó maximális elméleti megtakarításnak tekinthető, hogyha a CBDC készpénzkiváltó potenciálját a többi gazdasági hatástól (például bankszektorban erősödő verseny) elválasztva vizsgáljuk.

Következtetések, társadalmi hasznosság

A dolgozat egy átfogó képet nyújt a CBDC koncepciójáról, közgazdasági sokoldalúságáról. Az elemzés kvantifikálja a digitális jegybankpénz bevezetésének potenciális hatásait, mely újszerűnek mondható a hazai tudományos diskurzusban. A CBDC egyelőre csak koncepcionális szinten létezik, ezért az empirikusan vizsgálható kérdések száma csekély. Dolgozatom egy ilye perspektívát mutat be, és felhívja a figyelmet a téma magyar relevanciájára.

